

Vážená paní učitelko, vážený pane učiteli,

držíte v rukou metodický list, který pro Vás vytvořili lektori Divadla Drak, aby vám co nejvíce usnadnili přípravu žáků na představení a jeho následnou reflexi.

Jednoduché aktivity, navržené do prostředí klasické školní třídy, rozvíjejí téma inscenace a napomáhají umocnit zážitek z návštěvy divadla. Jednotlivé kroky na sebe navazují a vytvářejí ucelenou lekci, mohou však být využity i jednotlivě či jinak přizpůsobeny možnostem a potřebám třídy. Práce s tímto materiálem pomáhá rozvíjet diváckou gramotnost a koresponduje s RVP. Uplatnit ji lze ve vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět (Lidé kolem nás, Lidé a čas) a Člověk a společnost (Člověk ve společnosti). Zároveň směřuje k rozvoji klíčových kompetencí, konkrétně kompetence k učení, kompetence k řešení problémů a kompetence občanské a lze ji provázat s obsahem průřezového tématu Osobnostní a sociální výchova. Vzhledem k námětu a tématu inscenace doporučujeme program zařadit do hodiny dějepisu či ZSV.

Přejeme vám hodně radosti a silných zážitků při setkávání s divadlem!
Pro více informací se na nás neváhejte obrátit.

Lektorský tým
Divadla Drak

METODICKÝ LIST

k inscenaci

ZEĎ ANEB JAK JSEM VYRŮSTAL ZA ŽELEZNOU OPONOU

O INSCENACI

Zeď je zcela ojedinělou a světově ceněnou knihou, která dětem i jejich rodičům přibližuje léta 1948-1989, dobu komunismu a socialismu, kdy za „železnou oponou“ v Československu žili, pracovali a snili obyčejní lidé. Autobiografický příběh výtvarníka, ilustrátora a autora knih pro děti Petra Síse je o posedlosti hudbou a malováním, o vládě ideologie, tíze dějin a potřebě svobody.

„Knížka Petra Síse je povinnou četbou pro děti (i jejich rodiče), které si myslí, že svoboda je jednoznačně daná věc.“ Václav Havel

„Je to má zpráva z minulosti a současně i varování, co by se mohlo opět stát. Zdi se stavějí pořád dál, ať je to v Izraeli, na mexické hranici nebo v Ústí nad Labem.“ Petr Sís

Divadelní inscenace na motivy knihy Zeď je hudebně vizuální groteskou o zcela negroteskní minulosti, vyprávěnou pro děti očima chlapce, který miluje barvy a ne šed, hudbu a ne ustrašené ticho, věří ve sny a má naději. Tvůrci se prostřednictvím výtvarného vyjádření, hudby, animací, komiksu, loutkářských akcí a hravým hereckým projevem, chtějí přiblížit dětskému vnímání. Přiblížit nejmladší generaci přitom nelehkou dobu totality a vyvolat následnou diskuzi s učiteli a rodiči o tématech útlaku a svobody. Na podzim roku 2019 si navíc připomínáme 30 let od sametové revoluce a naše inscenace chce přispět k mezigeneračnímu pochopení a přiblížení tohoto významného mezníku v dějinách České republiky. Zaměřuje se především na interakci mezi herectvím a animací, hudbou a pohybem.

O AUTOROVĚ

Petr Sís se narodil v roce 1949 v Brně, vystudoval filmovou a televizní grafiku na VŠUP v Praze a ilustraci na Royal College v Londýně. V roce 1982 dostal, po obdržení ceny Zlatého medvěda za film Hlavy, možnost ycestovat do Los Angeles. Návrat do Československa oddaloval, až byl ve své nepřítomnosti odsouzen za nedovolené opuštění republiky. Od té doby žije v New Yorku, kde se dodnes věnuje výtvarnému umění, ilustraci a grafice. Je autorem dvaceti šesti knih, které byly přeloženy do mnoha světových jazyků, a ilustroval přes šedesát dalších publikací. Za své publikace získal řadu mezinárodních ocenění včetně ceny Hanse Christiana Andersena, která mu byla udělena v roce 2012. Hrdinové jeho knih jsou dobrodruzi, snílci, odvážní vzduchoplavci, mořeplavci, cestovatelé – ti, kteří měli odvahu svobodně se rozhodovat, tvořit, snít a posouvat hranice lidského poznání.

AKTIVITY PŘED PŘEDSTAVENÍM

1. ÚVODNÍ BRAINSTORMING

Tato aktivita si klade za cíl připravit studenty na téma inscenace.

Napište na tabuli název inscenace *Zed'*, aniž byste před tím s žáky o tématu a námětu diskutovali. Nechte je volně na papír nebo přímo na tabuli psát asociace k tomuto slovu a dejte jim dostatek času, aby postupně přecházeli od konkrétních pojmů k abstraktnějším asociacím. Z napsaných slov můžete ty, které tématu inscenace odpovídají, podtrhnout a společně nechat třídu přicházet na období našich dějin, ve které se odehrává, dokud nezazní období socialismu (tedy období, které můžeme ohraničit lety 1948-1989).

Nástin otázek pro diskuzi: Co dalšího studenti o tomto období vědí? Co se jim vybaví, když se řekne socialismus nebo roky 1948-1989?

2. SVOBODA

Cílem aktivity je hlubší zamyšlení žáků nad termínem, který běžně používáme, ale jehož podstatu není tak snadné vystihnout.

Žáky rozdělte do skupin, ve skupinách vedou společnou diskuzi na téma svoboda. Nechte žáky nejdříve ve skupinách diskutovat o tom, co pro ně svoboda znamená. Skupiny mají poté za úkol vymyslet svou vlastní definici pojmu a následně si třída společně své definice porovná a může dál diskutovat.

Nástin otázek pro diskuzi: Je svoboda samozřejmá věc? Proč není snadno definovatelná? Jsou na světě všichni stejně svobodní? Jak byla svoboda omezována za socialismu? Je podle vás v současnosti svoboda v České republice nějak omezována? Jak vnímáme svobodu dnes? Je ohrožená? Kdo ji chrání?

3. OMEZENÍ SVOBODY

Cílem aktivity je uvést studenty do tématu a přiblížit jim, jaká práva a svobody máme v dnešní době zaručeny v Listině základních práv a svobod.

Přečtete studentům níže uvedený seznam. Každý má za úkol vybrat si ze seznamu jednu z daných svobod, jejíž omezení by mu vadilo nejvíce a krátce popsat proč a v čem konkrétně by se to v jeho životě projevilo. Žáci pracují jednotlivě.

svoboda pohybu a pobytu
svoboda myšlení
svoboda vyznání
svoboda umělecké tvorby a vědeckého bádání
svoboda projevu a právo na informace
svoboda shromažďování
svobodná volba povolání
právo na vzdělání

Obměny aktivity:

na základě výběru konkrétní svobody rozdělte studenty do skupin, každá skupina se snaží obhájit důvody, proč by jim nejvíce vadilo omezení vybrané svobody žáci mohou ve dvojicích sehrát krátké etudy, ve kterých se omezení a potlačení práv a svobod projeví v konkrétní situaci žáci mohou každý za sebe zkusit seřadit seznam sestupně podle priorit tak, aby na posledním místě byla svoboda, jejíž omezení by jim vadilo nejméně

Nástin otázek pro diskuzi: Které z těchto svobod byly podle vás v období socialismu potlačovány? Jaká úskalí mohou mít tyto svobody v dnešní době? Omezení které ze svobod by bylo pro studenty impulsem k tomu opustit naši zemi?

4. DIVADELNÍ POJMY A DEFINICE

Inscenace *Zed'* pracuje velmi výrazně s divadelní metaforou, zkratkou a divadelním znakem. Cílem této aktivity je ujasnit žákům, co vše může být divadelním znakem a podnítit je k přemýšlení nad divadelním uměním. Po vysvětlení pojmů, dejte žákům prostor, aby sami nebo ve skupinách vymýšleli zástupné znaky pro některé situace či jevy z jejich života. (např.: školní třída, láska, automobil, rvačka..)

Divadelní znak: Zjednodušeně řečeno je divadelní znak jev, který na jevišti zastupuje jev jiný, takový, který je nám v reálném životě známý. Divadelní znak může být tomuto jevu podobný vzhledově (střapatý mop může znázorňovat dlouhé vlasy) nebo je mezi nimi příčinný vztah (kouř znamená oheň) nebo například část předmětu může značit celek (psací stroj – kancelář) nebo může konkrétní předmět zastupovat obecný pojem (karafiáty – komunistická strana).

AKTIVITY PO PŘEDSTAVENÍ

5. DOBOVÝ KONTEXT

Cílem aktivity je ujasnění historických pojmů z představení, hledání rozdílů mezi současným a tehdejším vnímáním doby.

Rozdělte třídu na menší skupiny, studenti se ve skupině snaží svépomocí nebo s pomocí internetu vysvětlit následující pojmy, které v představení zazněly (socialismus, buržoazní imperialista, spartakiáda, normalizace, disident, Charta 77, underground, pražské jaro, emigrace, železná opona). Společně pak třídě pomozte pojmy upřesnit tak, aby jim všichni rozuměli.

Nástin otázek pro diskuzi: Jak by tyto pojmy vysvětlovali vrstevníci studentů za doby socialismu (například v roce 1970) před svou třídní učitelkou, zapálenou členkou KSČ? V čem by se jejich odpovědi lišily? Znáte například z rodiny či širší veřejnosti někoho, kdo byl stíhán za některé své aktivity?

6. ROK 1968 - VÝTVARNÁ AKTIVITA

Cílem aktivity je zintenzivnit divadelní zážitek a nechat studenty abstraktně se vyjádřit.

Připomeňte studentům dvě období, která se v představení objevila, období pražského jara, kdy se atmosféra ve společnosti částečně uvolnila a následný příjezd sovětských vojsk. Jaká dvě slova by tato období mohla vystihovat? Rozdejte studentům po dvou listech papíru a nechte je ztvárnit rozdíl mezi obdobími výtvarně, jako kdyby k dané době vytvářeli plakát.

7. REFLEXE

Cílem této aktivity je reflektovat téma i zpracování zhlédnutého představení. Pokud se budete studentů doptávat na další situace a znaky, snažte se vyvarovat otázek, proč v představení byly a co měly znázornit, spíše se ptejte, jak na studenty působily a co je u nich napadalo.

Rozdělte třídu do dvojic, každá dvojice má přibližně pět až deset minut na hledání odpovědí na jednu z následujících otázek. Potom následuje společná diskuze v kruhu, kdy dvojice postupně představí své odpovědi a zbytek třídy má možnost na ně reagovat, říkat svůj názor.

Otázky: Jak byste charakterizovali hlavní postavu? Jaké téma nebo hlavní myšlenku představení mělo? Jak na vás působila projekce dobových materiálů? Koho znázorňovali lidé v prasečích maskách? Proč byla jako divadelní znak zvolena právě prasečí hlava? Čemu jste v představení nerozuměli? Co vás napadalo při scéně s plynovou maskou? Který moment představení na vás působil nejsilněji? Co vás nejvíc překvapilo?

8. POSELSTVÍ

Cílem této aktivity je zdůraznit téma důležitosti učení se o minulosti.

Žákům přečtete nebo vlastními slovy převyprávějte následující text:

„Zed', která rozdělovala dlouhá léta Berlín i celou Evropu, je naštěstí už jen vzpomínkou. Ale některé vzpomínky je třeba uchovávat. Jako zprávu o minulosti. Jako varování budoucnosti. Přestože jedna zeď padla, jiné zůstávají a další vznikají. Po celém světě. V Izraeli, v Koreji nebo na mexické hranici. Zdi, bez nichž by náš život mohl být svobodnější a šťastnější...“

Po přečtení textu si žáci představí, že celé planetě bude zítra vymazána paměť a jejich úkolem je napsat sami sobě dopis o tom, proč je svoboda důležitá a proč je důležité uchovávat vzpomínky na období socialismu jako varování pro budoucí generace. Pokud chtějí, mohou si dopisy vzájemně přečíst či vystavit.